

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ: Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ, ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ,
ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ "ΤΥΠΟΣ."

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3.

ΧΡΟΝΙΑ 12'

ΑΡΙΘ. 686 (ΦΥΛ.22)

Σάββατο, 30 Μαΐου 1920

★ ΤΙ ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΟΙ ★

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΜΙΚΕΛΑΚΗ

Είς ένα από τὰ τελευταία φύλλα του ὁ «Νουμάς», χάρις εἰς τὸ εὐλικρινὲς ἐνδιαφέρον του διὰ τὰ Νεοελληνικὰ γράμματα, ἐνδιαφέρον πού συνοψίζει ὅλην τὴν ἴστοράν τῆς μοναδικῆς αὐτῆς ἐκδόσεως, προσέφερε τὰ λουλούδια ὄλων τῶν σελίδων του εἰς τὸν τάφον ἑνὸς ἀγνώστου πητητοῦ, πού ἐξῆσε καὶ ἀπέθανε ἀφανὴς εἰς τὸ Ληξούρι τῆς Κεφαλληνίας, τοῦ Μικέλη Ἀβλιχου, γνωστοῦ περισσότερον εἰς ἓνα στενὸν κύκλον φίλων του μὲ τὸ ὄνομα Μικελάκης. Τὸ τεῦχος ἐκεῖνο τοῦ «Νουμάς», ἀφιερωμένον ὁλόκληρον εἰς τὸν Μικελάκη, ἦτο διὰ τὸν μακαρίτην ποιητὴν ἓνα ἀληθινὸ μνημόσυνο, πού ἤρκει βέβαια γιὰ νὰ τὸν κάμει γνωστὸν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς εἰς τὸν φιλολογοῦντα κόσμον τῆς ἐποχῆς μας. Ἐδημοσιεύθησαν ἐκεῖ ἄρθρα γιὰ τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργον του, καλογραμμένοι θρηνοὶ, γνωριμὸν καὶ θαυμαστῶν του, βιογραφικὰ σημεῖωματα, ἢ εἰκόνα του, στίχοι τοῦ λυρικοῦ καὶ σατυρικοῦ, καὶ ἀνέκδοτά του ἀκόμη. Πάει καλά. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἄραγε ὑποχρέωσις μας, ὑποχρέωσις τῆς ἐποχῆς ἐν τῷ συνόλῳ τῆς καὶ καθενὸς εὐσυνειδήτου ἀνθρώπου χωριστά, νὰ ἰδῇ τὸ φῶς σ' ἓνα βιβλίον πᾶν ὅ,τι ἄφισε πίσω του πεθαίνοντας ὁ ποιητής, ἀφοῦ μάλιστα ἔχομεν τὸ δεδομένον ὅτι τὸ ἔργον του ὑπῆρξε «ἰαν ἀξιόλογον»; Ἀλλ' ἄς μιλήσουμε λίγο περισσότερον διὰ τὸν κύκλον τοῦ Μικελάκη. Ὁ ὑποφαινόμενος ὑπῆρξεν, ἄς ποῦμε, «ἀντεπιπέλλων» φίλος του, χωρὶς ἄμεσον γνωριμίαν, θὰ μπορούσεν ὅμως ὅπως δῆποτε νὰ τὸν παρουσιάσῃ.

Ὁ Κεφαλλονίτης λόγιος κ. Χ. Ἀντωνάτος, θαυμαστής, μαθητὴς καὶ ἀχώριστος σύντροφος τοῦ Μικελάκη, εὐρισκόμενος ἤδη εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἀποστόλου, μοῦ ἐξιστοροῦσε προχθὲς τὸ πῶς ὁ Μικελάκης δὲν ἐννοῦσε νὰ παραδώσῃ εἰς τὴν ματαίαν δημοσιότητα οὔτε λέξιν ἀπὸ ἐκεῖνα πού ἔγραφεν. Ἄν κατορθώθῃ, δὲ νὰ βρισκῶνται σήμερα κάποια τραγοῦδια του, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τοὺς θαυμαστάς του, οἱ ὅποιοι τὸν ἐπειδὴν καμιά φορὰ νὰ τοὺς ἀπαγγεῖλῃ κατὰ δικό του, καὶ τότε προσπαθοῦσαν ἀρπαχτὰ νὰ ποιστηθίσουν, ὁ καθένας ἀπὸ τέσσαρες στίχους, καὶ νὰ τοὺς συναρμολογήσουν ἔπειτα μετὰξὺ τους. Εὐτυχῶς, δὲ εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του δὲν ἐξηφάνισε τὰ χειρόγραφα του. Ἦτο ἀριστοτέχνης, ἀλλὰ κατείχετο ἀπὸ ἓνα μοναχισμὸν ἀεργίγραπτον.

Ἄλλος ἀπὸ τοὺς στενοὺς γνωρίμους του, ὁ ποιητὴς κ. Γ. Φτέρης, μοῦ εἶπεν ὅτι ὁ Μικελάκης τὸν διαβεβαίωσε περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του, ὅτι δὲν εἶχε καμίαν ἀξίαν! Ἔλεγε συχνά :

— Μὰ τί μὲ λέτε λοιπὸν ποιητὴ; Δὲν σέβεσθε τὴν λέξιν; ποιητὴς εἶναι πολὺ μεγάλο πρᾶγμα, καὶ ποιητᾶδες δὲν ὑπάρχουν παρὰ ἐλάχιστοι. Ἐγὼ ἔχω μὴ κληματαριά καὶ τὴν περιποιῶμαι σιγὰ - σιγὰ, μπᾶς καὶ θγάλω κάνα τσάμπωρο τῆς προκοπῆς. Ἔσως ἐρχόσαστε καὶ μὲ λέτε... σταφιδοπαραγωγό!

Καὶ ἀκόμη, ἐξηγγώντας, προσέθετε μὲ τὸ σαρκαστικὸν ὄψος του :

— Μὴν κοιτᾶτε κεινοὺς πού γράφουνε στίχους γιὰ

ὄλα τὰ πράγματα. Δὲν κάνουνε καλά. Δὲν μπορεί κανεὶς νὰ πηγαίνει στὸ μανάθῃ μὲ... δῆματα βάζει, γιὰ νὰ φωνίσῃ κολοκυθάρια!

Ἦταν χρυσοχόος, λεπτολόγος, ἀρτίστας. Ἐνα ἀπὸ τὰ ἔργα του, τὸ "Κυριαρισάκι", μοῦ φαίνεται, ἢ τὴν "Βασίλισσαν", τὸ πάλευεν ὀκτὼ ὁλόκληρα χρόνια καὶ δὲν τὸ εἶχε τελειώσει. Ὅταν μιὰ μέρα αἰφνιδίως ἐξεφώνησε σὰν Ἀρχιμήδης ἀπάνω στὸ τραπέζι πού ἔτραγεν :

— Εὐρηκα, εὐρηκα!

Τι εἶχεν ἀνακαλύψει, νομίζετε; Μίαν λέξιν πού τοῦ ἔλειπε καὶ τὸν ἀνάγκασε νὰ κρατῇ τὸ ἔργον ἀτελείωτον: «χτυπολόγημα».

Γι' αὐτὰ τὰ δύο ἔργα του, πού ἀνέφερα παραπάνω, ἔκανε μιὰ διακριτικὴ συγκατάβαση τῆς πρωτοφανοῦς μετριοφροσύνης του. Κάποτε τοῦ ξέφυγε καὶ εἶπε :

— Οὐλα μπορούν νὰ μοῦ τὰ ἀρνηθοῦν. Τὰ συνέτα μου, τὰ σατυρικά μου. Ἀλλὰ μπροστά σ' αὐτὰ τὰ δύο ἢ κριτικὴ θὰ σταματήσῃ.

Ἀλλὰ πῶς λοιπὸν ἢ Κριτικὴ θὰ βρῇ τὴν εὐκαιρία νὰ σταματήσῃ; Πού εἶναι αὐτὰ τὰ δύο ἀριστοτεχνήματα; Ἀπὸ τῆς στήλης αὐτῆς ἀπευθύνω σήμερον πρὸς τοὺς κληρονόμους του τὴν ἐκκλησίαν νὰ τὰ φανερώσουν ἀμέσως. Ἐχουν ὑποχρέωσιν. Ἐπειδὴ δὲ μὲ πληροφοροῦν ὅτι διστάζουν, γιὰ τὸ δὲν βρῶσιν ἐκδότην, προχωρῶ εἰς τὴν δήλωσιν ὅτι ἀναλαμβάνω ὅπως δῆποτε νὰ ἐξασφαλίσω τὴν ἐκδοσιν, εὐθύς ὡς μοῦ κοιμισθοῦν τὰ πολυτίμα αὐτὰ χειρόγραφα. Τί διάβολο, εἰς τὴν βιβλιοτυπωτικὴν πλημμύραν τῶν ἡμερῶν μας, δὲν θὰ βρεθῇ κάποιος νὰ φέρῃ εἰς φῶς αὐτὴν τὴν τιμίαν ἐργασίαν; Ὡς ἐπιχειρήσῃς τοὺς ἐγγνώμαι ὅτι θὰ εἶναι πλέον ἢ ἀσφαλῆς. Εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ παρουσιασθοῦν ἐκατό....

Ἐφημ. «ΙΑΤΡΙΣ»

ΤΑ ΔΡΑΜΑΤΑ

τοῦ Ταγῆόπουλου εἶναι ἔτοιμα καὶ θὰ κυκλοφορήσουν τούτῃ τῇ βδομαδά, δίχως ἄλλο. Ὅσοι ἔχουν ἀγγελίεις τους, παρακαλοῦμε νὰ τὶς στείλουνε στὰ Γραφεῖα τῆς Ἐταιρείας "ΤΥΠΟΣ" (ὁδὸς Σοφοκλέους, ἀριθ. 3).

ΖΗΤΕΙΤΑΙ ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ

Εἶναι ὁ τίτλος φάρσας πού πρωτοπαίξεται μεθαύριο τῇ Δευτέρᾳ στὸ θέατρο "Πανόραμα,, Ὅσοι εἶδαν τὶς δοκιμὲς λένε πῶς εἶναι πολὺ ἐπιτυχημένη.

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗ

ΙΛΙΑΔΑ-ΚΟΥΦΙΑ ΚΑΡΥΔΙΑ
ΠΡΩΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ Γ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 42.-ΑΡΧ.6 ΤΟ ΚΑΘΕΝΑ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΖ'

Σάββατο Ἀθήνα, 30 Μαΐου 1920

ΑΡΙΘ. 686

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΝΟΥΜΑΣ,: Οἱ δάσκαλοι κ' ἡ καθαρεύουσα.
Κ. ΚΑΡΘΟΛΙΟΣ: Ἀνήμπορος γλωσσός—Εἶναι πολ-
λὰς φορές - Ὀνειράτα εὐτυχίας.
ΔΗΜΟΣΘ. ΒΟΥΤΥΡΗΣ: Μακρὰ ἀπ' τὸν κόσμον.
ΝΙΚ. ΘΕΡΒΑΡΗΤΗΣ—Κ. ΚΑΡΘΟΛΙΟΣ: Ὁ Ἄδων Κι-
χώτης (συνέχεια).

Ο ΝΟΥΜΑΣ,: Φαινόμενα καὶ πράγματα.
ΕΠΙΦΩΡΗΤΗΣ: Ὁ Ἀβερῶφειος καὶ ὁ Βουτσηναῖος.
Μ. ΦΙΛΗΝΤΗΣ: ΓΝ ἀντίς ΝΝ—Ὄρθογραφικά.
ΑΠΟ ΒΑΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΑΟΜΑΔΑ: Νεοελληνική φι-
λολογία.—Ξένη φιλολογία.—Ἡ Κοινή
γνώμη.—Χωρίς γραμματόσημο.

ΟΙ ΔΑΣΚΑΛΟΙ Κ' Η ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΑ ΕΝΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΓΓΡΑΦΟ

Τὸ ἔγγραφο ποὺ δημοσιεύουμε παρακάτω πιστά, εἶναι ἓνα ἀληθινὸ μνημεῖο ποὺ θὰ χρησιμεύει μιά μερὰ σὲ κείνον ποὺ θὰ ἤθελε νὰ γνωρίσει τὴ σημερι- νὴ γλωσσικὴ καὶ διανοητικὴ κατάστασις τοῦ ἀνώτε- ρου δασκαλικοῦ κλάδου. Οἱ δασκάλοι σκεφτήκανε, καὶ μὲ τὸ δίκαιόν τους, νὰ ζητήσουνε κάποια οἰκονομικὴ βελτίωσις ἀπὸ τὸν προϋποτιθέμενόν τους. Ἄς ἀκούσουμε πῶς μιλοῦνε καὶ πῶς συλλογισθῶνται τὰ περιεργὰ αὐ- τὰ ὄντα :

Ἐπιμνημα τῆς Ἑνώσεως τῶν λειτουργῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως πρὸς τὴν αὐτοῦ Ἐξο- χότητα τὸν κ. Ἐπιμετρον τῆς Παιδείας

Ἐξοχώτατε,

Οἱ λειτουργοὶ τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως με- τὰ τὴν κατὰ Δεκέμβριον μῆνα ὑποβολὴν τοῦ ὑπομνή- ματός των πρὸς τὴν ὑμετέραν ἔξοχότητα, πεποιδότες ἐπὶ τὴν πατρικὴν ὑμῶν καὶ τῆς Κυβερνήσεως στορ- μὴν πρὸς αὐτοὺς διήνυσαν τὴν πεντάμηνον ταύτην χρονικὴν περιόδον ἐν σιγῇ μὲν, ἵνα ἀφήσωσιν ἀπε- ρίσπαστον τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως καὶ προ- σηλωμένην εἰς τὴν μέριμναν τῶν ὑψίστων ἐθνικῶν συμφερόντων, ἀλλ' οὐκ καὶ ἀνευ ὀλεθρίων ἐπακολου- θημάτων, ἅτινα ὑπέσκαψαν τὸ ἠθικὸν αὐτῶν καὶ ἀπῆλθον ἀπὸ τῆς ψυχῆς των καὶ τὸ ἐλάχιστον θάρ- ρος πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς τραγικῆς ζωῆς, ὡς ἀ- ποκαθίσταται αὕτη ὑπὸ τῆς κοινωνικῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τῆς χώρας.

Οὐδενὸς εἶδους τῶν τῆς πρώτης ἀνάγκης ἡ τιμὴ παρέμεινε κατωτέρα τοῦ τριπλασίου τῆς προπολεμ- κῆς, τινῶν δ' ὑπερέβη τὸ ἐξαπλασίον καὶ ἄλλων ἤγ- γισε καὶ τὸ δεκαπλασίον. Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Ἑνώσεως, ὡς αἶρει τὸν σταυρὸν τοῦ μαρτυρί- ου, ἀκούει πανταχόθεν κραυγὰς ὀδύνης καὶ κραυγὰς ἀπελπισμοῦ, συνθλι- βόμενον δὲ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν ὑπὸ τῶν σπα- ραγμῶν τοῦ κλάδου καὶ τῶν λυγ-

μῶν τῶν οἰκογενειῶν αὐτοῦ, κα- ταφεύγει εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐ- νοχλήσῃ ὑμᾶς καὶ τὴν Κυβέρνη- σιν παρακαλοῦν νὰ τερματισθῇ ὁ ἀγωνιώδης βίος, ὃν διέρχεται ὁ κλάδος οὗτος.

Διὰ τῶν καθοριζομένων βάσεων, ἅς ἐν τῷ σχεδίῳ νόμου τίθεμεν, καὶ διὰ τῆς ἐπὶ 3 τριετίας κατὰ το 1)10 αὐξήσεως ἐκάστης βάσεως μέχρι συμπληρώσε- ως ὁρισμένου ἀνωτάτου ὀρίου μισθοῦ δι' ἐκάστην βαθμίδα δὲν ἀσφαλιζέται ἐν τῇ ζωῇ οὔτε τὸ νῦν ὑφιστάμενον προσωπικὸν οὔτε τὸ μέλλον εἶνε ἐν τούτοις ὄρια δυνάμενα ὡσαυδήποτε καὶ νὰ συγκρατήσωσι τὸ πλεῖστον τοῦ νῦν προσωπικοῦ καὶ νὰ ἐλκύσωσι νέους εἰς τὰς σχολὰς τῶν Πανεπιστημί- ων τὰς ἀποδιδούσας διδακτικὸν προσωπικόν.

Ὁ δὲ οὐστὶν ἀσδήποτε λόγους κά- τω τῶν ὀρίων καθορισμὸς τῶν ἀρχικῶν βα- σεων θὰ εἴχεν ἄμεσον ἐπακολούθημα τὸ μὲν νὰ στερεύσῃ πᾶσα πηγὴ διδακτικοῦ προσωπι- κοῦ, τὸ δὲ νὰ φυγαδεύσῃ τὰ νῦν ἐν ἀκμῇ ὑ- πάρχοντα στελέχη, ἅτινα οὐκ ἄνευ μειώσεως τοῦ γο- ῆτρου αὐτῶν βλέπουσι τοὺς χθὲς μόλις μαθητὰς των εἰσελθόντας εἰς ἄλλους κλάδους καὶ ἀμειβομένους δι- πλασίως καὶ τριπλασίως περισσότερον ἑαυτῶν. Ἡ δὲ ψυχικὴ των δυσθυμία ἀποβαίνει ὀδυνηρὰ, ὅταν ἀνα- λογιζόνται ὅτι κατηνάλωσαν μὲν πᾶ- σαν τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας των πρὸς ἀπόκτησιν διδα- κτικοῦ πτυχίου, ἐνεγέγρασαν δὲ ἐν μελέ- ταις καὶ ἐν τῇ ἀσκήσει ἐπαγγέλματος γέμοντος πικρι- ῶν οὐδὲν δὲ θέλητρον παρέχον- τος· ἀφαντάστως δ' ἄνωξ ὀδυνηροτέρα καθίστα- ται, ὅταν βλέπωσιν ὅτι πᾶσα ζωὴ ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει ἀ- πονεκεροῦται ὁσημέραι καὶ συντελεῖται ἀπαίσιος ἐκ- φυλισμὸς, μέλλον νὰ ἐπιφέρῃ τὴν φθίσιν καὶ τὸν μα- ρασμὸν πάντων τῶν ζωτικῶν παραγόντων τῆς πολι- τείας.

Ἡ ἀποκατάστασις τῆς στοιχει- ῶδους τιμῆς τοῦ κλάδου ἀπο- κρούει πᾶσαν περαιτέρω ἀναβο- λήν. Ἡ αὐτὴ δὲ, ὅν τῇ ἐλπίδι τῆς προ- χεῖρου ἀναματωπίσεως τῶν ἀναγκῶν τοῦ βίου καὶ τῆς συγκρατήσεως μὲν τοῦ νῦν προσωπικοῦ, τῆς προσ-

ελεύσεως δὲ καὶ νέου, ἀποκρούει καὶ τὴν ἐλάττωσιν τῶν βάσεων τούτων, εἴτε πρόκειται νὰ συμπεριληφθῶμεν ἐν τῷ πανηπληλικῷ νομοσχέδιῳ εἴτε πρόκειται νὰ ὑποβληθῇ εἰδὼν διὰ τὴν Μ. Ἐκπαίδευσιν.

ὑποβάλλοντες ἐύλαβῶς τὸ προτεινόμενον σχέδιον, πεποιθήμεν ὅτι ἐνισχύομεν τὴν ὑμετέραν φιλόστοργον προσπάθειαν καὶ εὐαλιστοῦμεν εἰς τὸν ταχὺν τεματισμὸν τῆς οἰκονομικῆς βελτιώσεως ἡμῶν!

Ἀπὸ τὸ διάβασμα τοῦ ἱστορικοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου βλέπομε πῶς τοὺς δασκάλους χαρακτηρίζουν :

1) Ταραγμένη σκέψις, δίχως αὐστηρο λογικὸ εἰρμό, δείγμα μικρῆς ψυχῆς, συνηθησμένης νὰ ἀναπνεύει μέσα σὲ μιὰ ατμόσφαιρα τρόμου, πού τρέμει μήπως τῆς ξεφύγει τίποτα πού θὰ μωροῦσε νὰ δυσαρεστήσει τὸν ἀφέντη.

2) Δουλικὸ φρόνημα. Μόνο Μουσικοὶ ἀποτείνονται εἰς τὸν Ἰσαίον, καὶ ὄχι ἐλεύθεροὶ πολῖτες σὲ συνταγματικὸ ὑπουργό τους. Σημειώνομε τῆς φράσεως : "Τὸ Συμβούλιον καταφεύγει εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐνοχλήσῃ ἡμᾶς", "ὑποβάλλοντες εὐκαθῶς", "πεποιθήμεν ὅτι ἐνισχύομεν τὴν ὑμετέραν φιλόστοργον προσπάθειαν". Γιὰ νὰ συγκινήσουν τὸν ἀφέντη, μεταχειρίζονται τρόπους πού προσβάλλουν τὴ φυσικὴ ἀξιοπρέπεια τοῦ ἀτόμου, ἐνῶ θὰ μπορούσαν νὰ τονίσουν εἰς τὴν ἀνάγκην τους μὰ δίχως τέτοιον ἐξευτελισμὸ. Γιατί δείχνει πῶς ἔχασε πιά καὶ τὸ τελευταῖον ἔχον ἀνθρωπισμοῦ κείνος πού θὲ νιζέπεται νὰ ὁμολογῇ πῶς ἡ φτώχεια "τοῦ ὑπέσκαψε τὸ ἠθικὸν του καὶ τοῦ ἀπέλειψε καὶ τὸ ἐλάχιστον θάρρος", πῶς "τὸ συμβούλιον συνθλίβεται ὑπὸ τῶν σπαραγμῶν τοῦ κλάδου καὶ τῶν λυγμῶν τῶν οἰκογενειῶν αὐτοῦ καὶ ἀκούει κραυγὰς ὀδύνης καὶ ἀπελπισμοῦ". Ἔτσι μόνο οἱ ζητιᾶνοι τοῦ δρόμου μιλοῦνε. Ἐχομε λοιπὸν τὴν ὁμολογίαν τῶν ἰδίων τῶν δασκάλων, πῶς δὲν ἔχουνε κανένα φρόνημα στὴν ψυχὴ τους, πῶς εἶναι ἐρείπια σωματικὰ καὶ ψυχικὰ. Τέτοιοι ἄνθρωποι τί ἔχουνε λοιπὸν νὰ δώσουνε στὰ παιδιὰ πού τοὺς ἔχομε ἐμπιστευτεῖ; Οἱ ἴδιοι τὸ ὁμολογοῦνε πῶς τὸ ἐπάγγελμά τους δὲν τοὺς ἐπαρέχει κανέν θέλημα. Οἱ δούλοι μόνο δούλους μπορούνε νὰ δημιουργήσουνε.

3) Τραγικὴ ἄηθια τῆς καθαρῆς. Σὲ κάθε ἀγάδα προσκρούει κανεὶς καὶ σὲ μιὰ τρομερὴ ἀκρολεξία. Σημειώνομε μερικῆς : «καταφεύγει εἰς τὴν ἀνάγκην», ἐνῶ τὸ σωστὸ εἶναι «εἰρσικεται εἰς τὴν ἀνάγκην». «Τὸ προσωπικὸν δὲν ἀσφαλιζεται ἐν τῇ ζωῇ σὰ νὰ πρόκειται γιὰ καμιά ἀσφαλιστικὴ ἔταιρεία. «Κατηράωσαν τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ἀμὴν τῆς ἡλικίας των». «Ἡ ἀποκατάστασις τῆς τιμῆς τοῦ κλάδου ἀποκρούει πᾶσαν ἀναβολήν», ἀντὶ «ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποκαταστάσεως κλπ.». Καὶ τὸ κομικώτερον ἀπ' ὅλα γράφουνε «εὐελπιστοῦμεν εἰς τὸν ταχὺν τεματισμὸν τῆς οἰκονομικῆς βελτιώσεως ἡμῶν»!

Αὕτη εἶναι ἡ γλώσσα πού βγήκε πάλαι τώρα τελευταία νὰ μᾶς τὴν ἐδιαφεντέψῃ ὁ Χατζηδάκης. Ἄς τὴν καμαρώσει. Ἄς καμαρώσει τὰ κοπέλια του. Ἄς ἴδῃ, ἂν ἔχει μάτια νὰ βλέπῃ καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἄλλοι γλωσσολογῶντες, τί φοβρὰ ἀμαρτανεῖ σὲ τὸ πρῶτο ἔκδομα.

φεύσουσα, καὶ ἄς μᾶς πληροφορήσῃ πῶς μπορεῖ νὰ γίνῃ γλώσσα τοῦ ἔθνους τὸ κατασκευάσμα αὐτὸ, πού οὔτε οἱ καθηγητῆς δὲν μπορούνε νὰ τὸ μεταχειριστοῦνε σωστά.

4) Ἀνικανότητα συγχρονισμοῦ. Μέσα στὴν παγκόσμια ἐργατοσοσιαλιστικὴ κίνησις, οἱ δασκάλοι οὔτε ὑποπευτήσανε ἀκόμα τὸν τρόπο νὰ ἀπευτύνονται μὲ σεβάσιμὸ μὰ καὶ μὲ ἐπιβλητικὴ ἀξιοπρέπεια στὴν κωβέσησι.

5) Τάση οὔτε γιὰ ἀπλοποίηση παρὰ γιὰ Κοντακοποίηση τῆς γλώσσας. Ὁ Κόντος παραμένει καὶ σήμερα τὸ ἰδανικὸ τῶ δασκάλων κοίτα λέξεις : «Ἐνεγρήρασαν», «οὐστυνασοδήποτε».

Τὸ συμπέρασμα τώρα. Τέτοιοι κλάδος εἶναι ἀξίος γιὰ κάθε ἐξευτελισμὸ, οὔτε ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητιανεύῃ καμιά προστασία. Τὸ ἔθνος ἄς μὴν περιμένῃ τίποτα ἀπὸ τοὺς δασκάλους τῆς Μέσης ἐκπαίδεψης.

«Ο ΝΟΥΜΑΣ»

ΣΤΙΧΟΙ

ΑΝΗΜΠΟΡΟΣ ΧΛΩΜΟΣ

Ἀνήμπορος, χλωμός.—Ποῦ πάει,—Πῶς νὰ τὸ ξέρει
Τὸ φύλλο τὸ ξερὸ, πού θὰ τὸ πάει τάγερν!

Μιὰ εἰκόνα σκοτεινὴ τοῦ θολῶνει τὸ μάτι,
Σὰν ξεψυχᾷ τὸ φῶς τοῦ βραδιοῦ, σὲ κρεβάτι.

Κ' ἐνα ὄνειρο παλιὸ, σὰ μιὰ σβυσμένη νύκτα,
Γύρω του φτερουγᾷ, πρὶν ἀνάφουν τὰ φῶτα.

ΕἶΝΑΙ ΠΟΛΛΕΣ ΦΟΡΕΣ

Εἶναι πολλές φορές πού τὸ γέλιο σου μοιάζει,
Καλὴ μου, σὰ δροσιά σὲ ἠλιοφρυσμένο χῶμα :
Κ' ἢ πὺ ξερὴ γωνιά μὲς στὴν καρδιά μου ἀκόμα,
Χρυσολούλουδα βγάξει.

Κι ἄλλοτε σὰ θαρεῖα τοῦ μολυβιοῦ σταγόνα
Καρτὴ μὲς στὰ καημένα σωδικὰ μου πάει,
Κ' εἶσαι τοῦ Ἀνθρώπου τὸ Παιδί, πού συχωρναί,
Μ' ἀγκαθῆνια κορῶνα.

Κ' εἶναι πολλές φορές τὸ γέλιο σου σὰ χάδι,
Πού τις πληγῆς μου ἀνοίγει—καὶ μιὰ ἀνατριχίλα
Τὸ κορμὶ μου περὶ σὰ χεμιῶνας, πού φύλλα
Κυνηγᾷ σὲ σκοτάδι.

ΟΝΕΙΡΑΤΑ ἘΥΤΥΧΙΑΣ

Ὀνειράτα εὐτυχίας καὶ μεθήσια πολέμου
Ποτέ σου,—Ἐἴχα πολλά λουλούδια στὸν μπαξέ μου.

Μὰ ἕνας κλέφτης κακός, ἕνας ληστής τοῦ δρόμου
Τρυγοῦσε δταν ἐγὼ γελοῦσα στὸνειροῦ μου.

Κι ὁ κλέφτης ὁ κακὸς θάροθι νὰ ξεριζώσῃ
Τὰ πάντα, μιὰ νυχτιά πού δὲ θὰ ξεμερῶσῃ.

ΜΑΚΡΥΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Μιά ώρα μακριά απ' την πόλη, με τα πόδια, θάτανε τὸ σπίτι μας. Ἀλλὰ σὲ τί θέση ! Ἀπ' τὴ μιὰ μεριά, πίσω τοῦ σπιτιοῦ, ἕνα βουνό ἀπότομο, φαλαγγό, γυμνὸ ἀπὸ κάθε βλάστηση, καὶ μικροί, μικροί λόφοι, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ἕνα ρέμα, με χίλια δυὸ ρεματάκια, ποὺ χυνόντουσαν σ' αὐτό, μικροὺς καταρράχτες, κατασκευάσματα τῶν νερῶν, ποὺ ἀπὸ ψηλά, βρομητικὰ κατέβαιναν .

Ἀπὸ μόνον σπιτία ὑπῆρχαν ἐκεῖ. Τὸ δικό μας, κ' ἔνα ἄλλο, πρὸς τὴν πόλη, στὴν ἴδια γραμμῆ, καὶ ἴσαμε διακόσα μέτρα ἀπὸ μᾶς. Ἄλλο δὲν ὑπῆρχε. Μετὰ τὸ ρέμα ὁμοῦ, στὸ δρόμο τῶν περιβολιῶν, ὑψωνότανε ἔνα ὄρατο, κομψό, ποὺ κατοικοῦσε ἕνα ἀντρογόνο περασμένης ἡλικίας, με μιὰ δουλίτσα. Τίποτε ἄλλο. Πέρα λίγο ἀρχίζανε τὰ περιβόλια, σειρά περιβολιῶν. . . Κοράκια γύριζαν, πλῆθος, ἔκαναν βόλτες ψηλά, καὶ ὁ κρωγμὸς τους κάθε τόσο ἀκουγότανε μέσα στὴ σιωπῆ, στὴν ἐρημίᾳ.

— Πά, πά, ἐρημίᾳ. . . Τρομάρα εἶναι δῶ ! εἶπε ἡ μάνα μου, ὅταν ἐπήγαμε.

ἴσως εἶχε δίκιο, ἀλλὰ τί νὰ κάναμε ; Ἡ ἀνάγκη. Κάποιος φίλος παλιὸς τοῦ πατέρα μου τοῦ τῶδωσε δωρεάν νὰ καθίσει. Τῶχε φτιάξει αὐτὸς γιὰ ἐξοχικό. . .

Ὁ δρόμος του ἔφερε στὴν πόλη, ἀλλὰ τὸν εἶχανε χαλάσει τὸν περισσότερο, τὰ νερά. Σχιμαδιές μεγάλες τοῦ εἶχαν κάνει δῶ, ἐκεῖ πάλι τοῦ εἶχαν ἀνοίξει, λέξ. τὰ σωθικά του, κ' ἔβλεπες ἄλλα χρώματα, κόκκινα αὐτά, στὸ βάθος. Ὑπῆρχαν καὶ μερικά δέντρα, λεῦκες τὰ πὸ πολλά, κ' ἕνα μάλιστα κομμένο τὸ μισό, ποῦχε θγάει φυλλαράκια, ἢ κλαδάκια, στὰ πλάγια του.

Γιὰ νὰ πάμε κεῖ, στὸ σπίτι, τραβήξαμε τὸ διάολο μας. Περάσαμε πρῶτα ἀπὸ τὸ δρόμο τῶν περιβολιῶν, ἔστερα στρώμα σ' ἕνα δρομάκι γεμάτο δέντρα, ποῦφερε στὸ δρόμο τοῦ σπιτιοῦ μας. Καὶ ἀπὸ μακριὰ ξεφορτώσαμε τὰ πράγματά μας.

Ὁ δρόμος τῶν περιβολιῶν εἶταν ὄρατος, στρατός. Ἐρχότανε ὁμοῦ ἀπὸ μακριὰ, δὲν εἶταν ἴσιος, καὶ μᾶς πλησίαζε κεῖ, περνώντας τὴ γέφυρα, κ' ἔπειτα χανόταν, ἀκολοιθώντας τὸ ρέμα.

Ὁ πατέρας μου ἔλεγε, πὼς ὁ δρόμος μας εἶταν ὁ σωστός δρόμος τῶν περιβολιῶν, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ ἡ γέφυρά του χάλασε, χάθηκε καὶ αὐτός. Ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ εἶδε καὶ τὸ δύσκολο νὰ διατηρεῖ δρόμο, ποὺ κάθε τόσο τὰ νερά τονε χαλοῦσαν, καὶ τὸν ἀσπῆσε στὴν τύχη του. Προτίμησε κείνον, τὸν ἄλλον, ποὺ ἂν καὶ δὲν εἶταν ἴσιος, εἶταν ὁμοῦ μακριὰ ἀπὸ τὴν ὀρμὴ τῶν νερῶν.

Καὶ ἀπ' τὸ δρόμο τῶν περιβολιῶν περνοῦσε κ' ἕνα λεωφορεῖο. Τὸ πρῶτο, τὸ μεσημέρι καὶ τὸ βράδι, ὅταν τὸ πῶς τῆς ἡμέρας ἔσθινε.

Ὁ πατέρας μου ἐρχότανε μόνον τὸ βράδι. Ἐπαίονε φαί μαζί του γιὰ τὸ μεσημέρι. Θεωροῦσε ἔξοδο νᾶρ χεταὶ καὶ τὸ μεσημέρι με τὸ λεωφορεῖο.

Πόσο μ' εὐχαρίστησε ὅταν πήγαμε σ' αὐτὸ τὸ σπ-

τι, τὸ πρῶτο ποὺ βγῆκα, κ' εἶδα στὴν ἄκρη ἐνὸς ρεματιοῦ, παπαρούνες νὰ κουνιοῦνται, καὶ μοῦ ἦρθε ἡ μπουδιά τῶν ἀγριῶν λουλουδιῶν. Τὸ χαμόμηλο, τὸ καλύτερο στολίδι τῆς ἀνοιξῆς, ἀπλωνόταν παντοῦ, ἐκτός ἀπ' τοὺς ξερούς λόφους, ποὺ ἄλλο ἀπ' ἀγκάθια, κ' αὐτὰ κάπου - κάπου, δὲ φύτρωναν.

Χελιδόνια γυρίζανε γρήγορα, καὶ ψηλά στὸν καθάριο οὐρανὸ, κοράκια, ἄλλοτε χτυπώντας τις φτεροῦσ τους, κ' ἄλλοτε με ἀκίνητες, ἀπλωμένες, σχίζανε τὸν ἀέρα.

Πόσο ἐπιθυμοῦσα νᾶμουν κ' ἐγὼ ἕνα ἀπ' αὐτά. . .

Δὲ θάχα, ἂν ἦμουνα, μιὰ ἀνησυχία, ποὺ μᾶδερε, ἀπὸ τὴν ἡμέρα, ποὺ ἀφήσαμε μιὰ ἄλλη πόλη μακριὰ, γιὰ νᾶρθομε σ' αὐτὸ τὸ μέρος ! Μιὰ ἀνησυχία γιὰ τοὺς δικούς μου, γιὰ τὸν πατέρα μου, τὴ μάνα μου, τὰ δερφάκια μου, τί θὰ γίνουμε, τί θὰ κάνομε !

Ἐκεῖ, στὸ σπιτάκι αὐτὸ τὸ ἐρημικό, με τὴν αἰλή, τὸ πηγᾶδι καὶ τὰ δεντράκια, θὰ εἶμιον εὐχαριστημένος πολὺ, ἂν δὲν εἶχα αὐτὴν τὴν ἀνησυχία καὶ δὲν ἔβλεπα ἕνα φόβο στὴ μάνα μου πάντα γιὰ τὰ μέλλοντα, ἂν θὰ πηγαιναν οἱ δουλιές τοῦ πατέρα μου καλά.

Καὶ ὅταν ἐρχόταν αὐτὸς τὸ βράδι, ἡ μάνα μου πρῶτη, κοίταζε τὰ δάχτυλά του, ἂν εἶναι μαυρισμένα ἀπ' τὸ μελάκι.

— Ἐγραψες; τὸν ρωτοῦσε, ἔτυχε κάτι ;

— Ἐ, κάτι. . .

Τὰ μικρὰ ἀδερφάκια μου χοροπηδοῦσαν τότε.

— Γιὰ, γιὰ ! ἔκανε ἡ μάνα μου, πὼς χαίρονται. . .

Ὁ πατέρας μου τὰ κοίταζε με χαμόγελο.

Τὰ κοίταζα καὶ γὼ, ἀλλὰ με λύπη.

Δὲν ξέρω πὼς, ὅταν ἔβλεπα τὴ χαρὰ τους, μοῦ ἄναβε ἡ λύπη, ἡ ἀνησυχία, πὸ δυνατό.

— Γιὰ τὸν Πέτρο, τί θὰ κάνομε ; δὲ θὰ πάει σχολεῖ ; ρώτησε γιὰ μένα μιὰ Κυριακὴ ἡ μάνα μου τὸν πατέρα μου.

— Ποῦ νὰ πάει τώρα, τῆς ἀπάντησε αὐτός, τὸν ἔχασε τὸ χρόνο του. Μεθαῦριο, ἂν, Θεοῦ θ' ἴλωντος, πάμε μέσα, τότε βλέπουμε. Κ' ἔπειτα, πὼς θὰ μείνετε σεῖς μονάχοι ἐδῶ πέρα. . .

Ὁ κῆπος τοῦ σπιτιοῦ εἶταν καταπράσινος, λουλούδια πολὺχρωμα βγαίνανε ἢ εἶχανε βγεῖ παντοῦ, γεμίζοντας τὴν ἀτμόσφαιρα ὅλο εὐωδιές.

Τὰ δέντρα πάλι τοῦ δρόμου, τὰ μεγάλα, σὰ νὰ φλυαροῦσαν, σὰ νὰ λέγανε, νὰ λέγανε σὲ κάθε δροσερὴ πνοὴ τοῦ ἀνέμου ποὺ περνοῦσε. Καὶ τὰ κοράκια, σὲ πλῆθος μεγάλο, γύριζαν κοντὰ στὸ ἀπότομο ὁ βουνό, καὶ φαινότουσαν νᾶγριεύουνε στὸ πέρασμα τοῦ γερακιοῦ, ποὺ ἀνήσυχια, νευρικά, καθὼς ἔσχιζε τὸν ἀέρα, κουνοῦσε τὸ κεφάλι του.

— Ἀχ, πὼς ἤθελα νᾶμουν. . . ἔλεγα καὶ γι' αὐτό.

Τὴ νύχτα εἶχαμε, ἢ ἀκούγαμε μιὰ συναυλία. Αὐτὴν τὴν ἔκαναν τὰ βαθράκια, ποὺ σὲ χιλιάδες θρισκόντουσαν στὸ ρέμα.

Καὶ ὅταν δὲν ἐφώναζαν ὅλα, μιὰ ἢ δυὸ φωνές ἀπαλῶς ὑψώνουνταν στὴν ἡσυχία τῆς ἀνοιξιάτικης θραδιᾶς. . .

Τὸ σπῆτι, πὸν ὑπῆρχε κοντά μας, ἄς ποῦμε κοντά μας, στὸν ἴδιο δρόμο, ξενοκιάστηκε ξαφνικά.

Αὐτοὶ πὸν μένανε κει, πρὶν ἀκόμα τοὺς γνωρίσουμε τὶ ἄνθρωποι εἶταν καὶ πόσοι, φώναγε.

— Τὶ κρῆμα, τί κρῆμα... ἔλεγε ἡ μάνα μου. Τώρα δὲν ἔχουμε κανένα κοντά μας ! Θάχαμε κάποιον νὰ μιλοῦμε...

Μιά μέρα ὁμως, πὸν γύριζα ἀπὸ μιὰ περιπλάνηση γύρω κει, βρῆκα στὸ σπῆτι μιὰ ἐπίσκεψη.

Εἶταν αὐτὴ, μιὰ γυναίκα σχεδὸν γριά, πὸν καθότανε στὸ σπῆτι τὸ ὁμορφο, πάνω ἀπ, τὸ ρέμα καὶ στὸ δρόμο τῶν περιβολιῶν.

Μοῦ φάνηκε ἀλλιώτικο τὸ σπῆτι, καὶ σὰ νὰ πῆρε πάλι, καὶ κει, κἀπὶ ἀπὸ τὴν παλιά του χαρά. Καὶ μάλιστα, ὅταν ἦθε ὁ γέρος της, ἕνας κοντόχοντρος, μὲ πρόσωπο καταστρόγγυλο καὶ κοκκινόμαυρο.

Κ' ἔμειναν ὡς τὸ βράδι πὸν ἦρθε ὁ πατέρας μου, καὶ γνωριστήκανε. Τοὺς συνοδέψαμε ὕστερα, ὅλοι, καὶ τὰ μικρά, ἴσαμε τὸ ρέμα, πὸν οἱ θαδράκοι φωνάζανε πολλοὶ μαζί, πλήθος, μὲ κἀπὶ φωνές, σὰ νάχανε μαζευτεῖ κει, νάχανε κάνει συνάθροιση, ὅλες οἱ μαγισσες καὶ οἱ στρίγγιες τοῦ κόσμου, κ' ἔκαναν κάποια μαγική, στρίγγιλια γιορτῆ, ἢ λειτουργία.

Ψηλά, ἕνα κομμάτι φεγγαριοῦ, φώτιζε, ἕνα μισοστέφανο φρεϊνὸ μὲ κοδέλλες, ἐπίσης φρεϊνές, νὰ κρέμεται πάνω ἀπὸ τὸ ἀπότομο, μαῦρο βουνό....

Ἡ μάνα μου ἔπιασε φιλά μ' αὐτὴ τὴν οἰκογένεια. Καὶ σχεδὸν κάθε μέρα εἶταν ἐκεῖ. Πήγαινα κ' ἐγὼ κ' οἱ ἀδερφοῦλες μου. Ἀλλὰ κάθε βράδι εἶταν ἀδύνοτο νὰ μὴν κοτσομπολέψει.

Διηγότανε στὸν πατέρα μου τί ἔβλεπε, τί ἀκούγε, πὸς περνοῦσαν, τὶ ἄνθρωποι εἶτανε.

Τσιγκούνηδες φοβεροὶ, ἔλεγε, πὸν δὲν εἶχε δεῖ ἄλλους τέτοιους. Κ' ἐνὼ εἶχανε λεφτά, χρήματα, εἶτανε πλούσιοι, κοιτάζανε μὲ τὸ τίποτα νὰ περνοῦνε, σχεδὸν δυστυχιοῦσανε... Τὶς πρώτες μέρες τοὺς εἶχε πάσει γιὰ φτωχοὺς, ἢ καλύτερα, γιὰ ἀνθρώπους, πὸν εἶχανε μικρὰ πράγματα, ἀλλ' ἔπειτα ἔμαθε πὸς εἶχανε περαιοσία μεγάλη.

Αὐτὸ τὸ βεβαίωνε καὶ ὁ πατέρας μου, πούχε ρωτήσει κάποιον τοῦ τοὺς ἤξερε. Εἶχανε δυὸ περιβόλια ἐκεῖ, στὴ γοαιμῆ, μεγάλα, νοικιασμένα σὲ περιβολάσηδες. Ἐλιές, χωράφια καὶ κτήματα μὲς στὴν πόλη.

Κ' ἔλεγε ἡ μάνα μου :

— Γιὰ σκέψου, πὸς μὲ μιὰ ὀκτὰ πατάτες περναῖνε δυὸ μέρες... Τρεῖς ἄνθρωποι μιὰ ὀκτὰ πατάτες σὲ δυὸ μέρες ! Γιὰ κοέας δὲν ἀκουσα ὡς τώρα νάχουνε μαγειοῦψει. Θὰ μοῦ τῶλεγε. Αὐτὴ ὅλα μοῦ τὰ λέει. Χόρτα, πατάτες, κουνιά καὶ μαυροφάσσιλα... Ἀκούσ' : Κι αὐτὰ ἀπὸ λίγο. — Ἐκεῖνος ζεῖ πολλὰ γόδια, σοῦ λέει, πὸν τρώει λίγο... Κ' ἔτσι βροσιὰ τὸ νύκτο τους ἀπὸ τὴν πεῖνα... Ἐχουνε καὶ κίνη τὴ δουλίτσα, κ' ἔχει γίνει πετοὶ καὶ κόκκαλο...

Ἀὐ' οἱ κότες της; εἶπε ἡ Νίτσα, ἡ μεγαλύτερη ἀδερφοῦλα μου.

— Ἀσ'τα τὰ κοκόμοισα τὰ τῶα. Τὸ ἕνα μὲλις στέκεται στὰ πόδια του, τὸ βλέπει καὶ πᾶει/τριλλίζοντας, τῶλο πάλι, ἔχει μιὰ κοιλιά, τοῦμπανο....

Ποὺς ξέρει τί τρώει... Τὶ τὰ θέλουνε τὰ ζῶα!...

Κι ἀφοῦ σταμάτησε γιὰ μιὰ στιγμή, ἡ μάνα μου, εἶπε πάλι :

— Ἀμ' δὲ σοῦ εἶπα καὶ τῶλο... Αὐτὸ εἶναι πὸν-ναί ! Τρῶνε χόρτα ; — Μὰ εἶταν τόσο νόστιμα ! σοῦ λέει. Τρῶνε πατάτες, μαυροφάσσιλα, τὰ σιχαμένα, — Μὰ εἶταν τόσο νόστιμα ! Ὅλο αὐτὸ ἀκούς, ὅλα νόστιμα τῆς φαίνονται, ἴσως γιὰτὶ δὲ ξεδεῦνε πὸν-λά....

Αὐτὸ τῶχα ἀκούσει καὶ γὼ νὰ τὸ λέει, καὶ περιμένα νὰ νικουῖαν ὅταν ἔλεγε τί φαί εἶχαν :

— Μὰ εἶταν τόσο νόστιμα....

Καὶ ἡ φρονὴ της ἀνέβαινε λεπτή, ψηλὴ, σὰ βιολιοῦ πὸν πᾶνει ψηλές νότες.

Γιὰ τὴ δουλίτσα της, ἔλεγε πὸς δὲν τρώει καθόλου, πὸς ἀφίκει τὸ πιάτο της σχεδὸν ἀγκιχτο. Καὶ δὲν ἔλεγε διόλου ψέματα, γιὰτὶ μιὰ μέρα, πὸν εἶχαν ἀργήσει νὰ φᾶνε καὶ πήγαμε κει, παρουσιάστηκε ἡ δουλίτσα κρατώντας τὸ πιάτο της μὲ πατάτες βραστές.

— Κυρία, δὲν μπο ρῶ νὰ φάω ἄλλο...

— Δὲν πειράζει, παιδί μου, γιὰ τὸ βράδι ! τῆς εἶπε ἡ κυρία της. Ὑστερα, γυρίζοντας σὲ μᾶς, μπροστὰ στὴ δουλίτσα :

— Δὲ σᾶς τῶα ; Μὲ τὸ τίποτα θρέφεται αὐτὸ τὸ παιδί... Εἶναι σὰν πουλάκι ! Μὲ μιὰ μπουκιὰ φαί καὶ μὲ λίγο ψομί χορταίνει... Ἐχει τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ... Δὲν εἶναι σὰν καμπόσες, πὸν ἔχουνε κατάρα ! Πήγαινε, παιδί μου, καὶ βάλ'το στὸ ντουλάκι, νὰ μὴν πᾶνε μύγιες....

Ἡ μάνα μου ὁμως, τὸ βράδι, πὸν διηγότανε στὸν πατέρα μου αὐτὰ, ἔλεγε :

— Αὐτὰ τὰ λέει, γιὰ νὰ κάνει τὴ δουλίτσα νὰ μὴν τρώει... Βάζω στοίχημα. Ἡ δουλίτσα θέλει ἡ καιμένη νὰ δείξει, πὸς ἔχει τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ, καὶ μένει νηστιακά, κάνει πὸς χορταίνει ! Κύριος ὁμως οἶδε πὸς θὰ γουργουρῆσει ἡ κοιλιά τοῦ φτωχοῦ παιδιοῦ...

Τὰ γατάκια τους πάλι, τὸνα ἀδύνατο, ἀδύνατο, κοκκαλιάρικο, καὶ τῶλο μὲ μιὰ κοιλιά φουσκομένη, σὰν γκαστρομένο, γυρίζανε στὸ σπῆτι φωνάζοντας ἀδιάκοπα.

Ἡ κυρία Ἐλένη ἔλεγε γι' αὐτὰ :

— Ἡ τίτα εἶναι ἀριστοκράτισσα; δὲν τρώει, ὅτι καὶ ὅ,τι εἶναι πολὺ, μὰ δὲν ξέρετε πόσο, ἰδιότροπη. Θέλει ἐκλεκτὸ φαί... Ἡ Ζούλα ὁμως, τρώει, ὅτι βρεῖ, γιὰτὸ ἔχει μιὰ κοιλιά, νά...
Μιὰ μέρα ἀκούσαμε ξαφνικά τὴ φρονὴ τῆς δουλίτσας νὰ λέει :

— Κυρία, κυρία !... Οἱ γάτες τρῶνε μιὰ μεγάλη ἀκοῖδα....

— Ἀφροῦ τες ! ἔκανε ἡ κυρὰ της καὶ τινάχτηκε ἀπ' τὴν καρέκλα της, ἀφροῦ τες... Αὐτὴ εἶναι ἡ τροφή τους....

(Ἀκολουθεῖ)

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΟΤΙΚΗΝ ΕΤΑΙΡΙΑ "ΤΥΠΟΣ",
ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ
ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3, ΑΘΗΝΑ

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ταχυτικοί συντάκτες: Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ, ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟ-
ΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Διαχειριστής: Η ΕΤΑΙΡΙΑ "ΤΥΠΟΣ",

*Οσα γράμματα ενδιαφέρουν τη Διαχείριση πρέπει
να διευθύνονται:

«ΕΤΑΙΡΙΑΝ «ΤΥΠΟΣ» Σοφοκλέους 3, ΑΘΗΝΑΣ»

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:	Για την Ελλάδα	δρ. 20	το χρόνο.
		» 10	το εξάμηνο.
		» 5	το τρίμηνο.
	Για την Αγγλία και Αίγυπτο	£ 1	το χρόνο
		£ 0,10	το εξάμηνο
		\$ 5	το χρόνο
		\$ 3	το εξάμηνο

Και για τα άλλα μέρη ανάλογα

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΔΙΑΛΕΧΤΕ και πάρτε. 'Ο «Ριζοσπάστης» της Πάμης, γράφοντας για την απεργία των εργατικών σωματείων της Πάτρας, παρατηρεί πως «οι εργατάκια είναι αποφασισμένοι να συνεχίσουν την απεργία, μη πτοούμενοι από τας κωμικάς ἀπειλάς της ιδιοθείσης 'Ομοσπονδίας των αστών». Της ίδιας ημερομηνίας ή «Ακρόπολις» μᾶς πληροφορεί πως «η έκραγεῖσα απεργία ἐκμηδενίσεται, λόγω των συσσωματωθεισών (πῶ, πῶ! μακαρόνι, Θε μου!) αστικών τάξεων». Τι να πιστεύουμε από τα δυό; 'Ενα μονάχα ξέρουμε κι αυτό πιστεύουμε, πῶς δηλ. ή «Ακρόπολις» είναι ἀστικὴ ἔφημεριδα.

ΜΕ ἢ ντινα γλώσσα μιλάτε και γράφετε: Μιά κυρία από τη Λειβαδιά, πού, κατά σύσταση φιλενάδας της, της εἶχαμε στείλει ἕνα φύλλον τοῦ «Νουμά» δοκιμαστικῶς, μᾶς τὸ γύρισε, μετὴν ἀθάνατη αὐτῆ σημείωση: «Ἐπειδὴ ἐδιδάχθημεν τὴν καθαρεύουσαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν και ὄχι μετὴν ΗΝΤΙΝΑ ἡμεῖς γράφεταΙ, σᾶς παρακαλῶ νὰ μὴ μᾶς ἀποστέλληταΙ τὸ φύλλον σας, διότι δὲν μᾶς χρῆζεται». Κι ὁμως θὰν τῆς χροιάζοτανε πολὺ τῆς κυρίας αὐτῆς ὁ «Νουμάς», γιατί θὰν τὴ μάθαινε νὰ μὴ γράφει, ὡς εἶναι και μετὴν γλῶσσαν διδάχθητε, ἀσύνταχτα κι ἀνορθόγραφα.

Ε.ΧΟΥΜΕ χροὸς ἀπὸ τὴ στήλη αὐτῆ νὰ στείλουμε τὸ θερικὸ χαιρετισμὸ μας στὸ Γεν. Διοικητῆ τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας κ. Ι. 'Ηλιάκη γιὰ τὴν εὐχλωττῆ ἀπάντησιν πὸν δίνει στὴν τελευταία στατιστογραφία πὸν κήρυξε ὁ Τορκουεμιάδης Χατζηδάκης κατὰ τῆς Δημοτικῆς. 'Η «Ἐθνικὴ Πολιτικὴ», τὸ ἔλισημο ὄργανο τῆς Γεν. Διοικ. τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας, εἶ-

να γραμμένη σκεδὸν, πέρα πέρα, στὴ Δημοτικὴ. Καὶ σὰ λογαριάσουμε πὸς ἡ ὕλη τῆς «Ἐθνικῆς Πολιτικῆς» ἀποτελεῖται, κατὰ τὰ ἑννέα δέκατα, ἀπὸ ἔλισημο ἔγγραφα, δὲν μπορούμε νὰ μὴ συχαροῦμε τὸν Τορκουεμιάδα γιὰ τοῦς... ἄγονους ἀγῶνες του.

ΚΑΙ λίγα... Κινέζικα, γιὰ δροσιτικὸ ἐπίκαιρο, τώρα πὸν ἀρχινῆσανε μετὸ καλὸ οἱ Ἕστες. 'Ο κ. Γ. Ε. Γεωργακόπουλος, μᾶς στέλνει ἀπὸ τὴ Ζάκυνθο ἕνα σημαντικὸ γράμμα, πὸν λυπούμαστε γιατί δὲ μᾶς περισσεύει τόπος νὰ τὸ δημοσιέψουμε ὁλόκληρο. Τὸ γράμμα εἶναι αὐτὸ:

«Σᾶς στέλνω κ' ἕνα κειμήλιο ἀρχαιολογικὸ πὸν, σκαλίζοντας κάποι, τὸ βρήκα. Εἶναι ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν ὑπ' ἀριθ. 4037 τοῦ 1858 διαταγῆ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν γιὰ τὸ νέο ὀνοματολόγιον πὸν ἐγίνε ἀπὸ τὸν καθηγητῆ Φίλιππο Ἰωάννου, τὸ ὁποῖο μετὴν Β. Διάταγμα ἢ Βασίλισσα Ἀμαλία ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως 'Οθωνος» διατάζει νὰ «β λ η θ ἦ εἰς ἐνεργείαν».

«Πρὸς ἀπάσας τὰς ναυτικὰς ἀρχάς,

«Συσταίνοντες εἰς τὴν μελέτην ὑμῶν τὸ συνημμένον Ναυτικὸν ὀνοματολόγιον... ἐγκριθέν και παρὰ δεχθέν (σικ) Ἰ ν α β λ η θ ἦ εἰς ἐνεργείαν, παραγγέλλομεν νὰ μεταχειρίζεσθε τὸ ἐξῆς ἐν τοῖς ἐπισήμοις ἐγγράφοις τοῦς ἐν αὐτῷ κατακεχωρισμένους ἑλληνικὸς ὄρους, ἀντὶ τῶν κοινοδοξαριστικῶν και τῶν ἄλλων ἄχρι τοῦδε ἐσφαλμένως ἐισαχθέντων ἑλληνικῶν. Οἱ Κυβερνήται τῶν πλοίων θέλουσιν προσπαθῆσαι μάλιστα νὰ εἰσαχθῶσιν τὰς ἑλληνικὰς ταύτας ὀνομασίας, ἀπαιτοῦντες τὴν χρῆσιν τῶν ἐπὶ τῶν ἐπιτεταγμένων (σικ) αὐτοῖς ἁξιοματικῶν και δοξίμων... Πεποιθᾶμεν ὅτι ὄντες ἢ ἀξιοματικῶν καὶ τοῦ Ναυτικοῦ θέλουσιν συτελέσει προθύμως εἰς τὸ νὰ καταστήσωσιν αὐτὴν δημόδιη και εἰς αὐτὰς τὰς τελευταίας τάξεις τῶν ναυτῶν».

Νὰ τώρα και ἕνα μικρὸ δεῖγμα ἀπὸ τὸ μνημονικώτατον αὐτὸ ὀνοματολόγιον:

Τὸ ποδόστημα, τὰ ἐγκοῖλια, αἱ στοιῖνες, αἱ δικρόσι, ὁ διπλάξ, ἡ μεσόδημη, ἡ ἐπηγκενίξ, ὁ φάλλης, οἱ εἰδίαιοι, ἡ κάρδοπος, ἡ κέστρα, ἡ πλήμηνη, ὁ κατοχεῦς, ὁ πάκτων, ὁ στορεῦς, τὸ παρεμβύσμα, τὸ ἐξέλικτρον, ἡ ἴτυς, ὁ νύλαρος, τὸ μύουρον, τὰ τέρθηρα, ἡ κολέξ (χορικός), τὸ ἀγκλίματα (κοκέτες ἵπποι), ἡ ναισθησία (ἀβαρῆ), (πάστε ἀναπνοή), εἰ πατάκη και οἱ κώθωνες (καοσάβνες και κανάτια) ὁ ὄνευος (βίντσι), τὰ διατήνματα, ὁ ἰπίδουμος, ὁ ἀνάδρουσιος, (γιατὶ ὄχι, γιὰ ὄναμα τοῦ Θεοῦ, και ὁ... πεοῖδρουσιος) ἡ παρυπήνη, ὁ ἔκφορος, ἡ μεσουσία τοῦ ἡμιόλου, ὁ ἴκδης, τὸ νηπάλιστρον (τροπὴλλη), ὁ πόκος τοῦ κοσῆθου και ἄλλα παρόμοια κτλ κτλ.

Ἀπὸ τότε πὸν αὐτὰ ἐβ λ η θ ἦσαν εἰς ἐνεργείαν», περάσανε 62 χρόνια και ὄχι μόνον δὲν ἐγίναν «δημόδιη», ὅπως ὤμοισε τὸ Β. Διάταγμα, ἀλλὰ οὔτε οἱ ἀξιοματικοὶ καλά - καλά τὰ καταλαβαίνουν. Τί λέτε; δὲν εἶναι πᾶς καιρός νὰ ἐπὶ ο β λ η θ ο ὕ ν » ; Γιατὶ μοῦ φαίνεται ὅτι ὁ Ἰπποκράτης, ὁ κρημισμένος «ἐπιστολεύς» τοῦ Μινδάρου, ἀν ξαναγεννιότανε και τᾶκουε, δὲ θάλογεσσε δὲ ξαναπετὶ τὸ ἱστορικὸ «ἀπορίοιμες πὴ χρῆ δροῖν»...

Ο ΑΒΕΡΩΦΕΙΟΣ ΚΙ Ο ΒΟΥΤΣΙΝΛΙΟΣ ΚΩΜΩΔΙΑ ΦΑΝΤΑΣΜΑΓΟΡΙΚΗ

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΜΕΝΑΡΔΟΣ καθηγητής στο Πανεπιστήμιο
ΖΕΡΒΟΣ, Γενικός Διοικητής Σίμου
ΝΙΡΒΑΝΑΣ, Ναύαρχος της Γατοικής
ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ, Δημοσιογράφος

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Ἡ σκηνὴ παρασταίνεται τὸ γραφεῖο τοῦ Μενάρδος, καθηγητῆ στο Πανεπιστήμιο καὶ εισηγητῆ τοῦ Ἀβερῶφειου δραματικῆ διαγωνισμοῦ. Ὁ κ. Μενάρδος κρατεῖ στὰ χέρια του τὸ «Ἐμπρός» καὶ διαβάζει τὸ ἑκατοστὸ ἄρθρο τοῦ Χατζηδάκη. Ὁ Γιάννης Ζερβός, γενικὸς διοικητῆς Σίμου καὶ μέλος τῆς ἐπιτροπῆς, σουλαισταίρει πάνω κάτω.

ΜΕΝΑΡΔΟΣ. — Τέλος πάντων. Ἐπιτήδειος ἄνθρωπος αὐτὸς ὁ Χατζηδάκης. Ἔδωσε, πῆρε, τὰ κατάφερε νὰ κιντανίφει πάλι ἡ γλώσσα.

ΖΕΡΒΟΣ (σιγοτραγουδάει). — «Σαμωίτσια μὲ τίς ἑλῆς καὶ μὲ τὰ μαῦρα μάτια...»
(Βγάζει τὸ ρολόι του).

ΖΕΡΒΟΣ. — Μᾶς ἄργησε ὁ Νιρβάνας.

Ἀνοίγει ἡ πόρτα καὶ παρουσιάζεται ὁ Νιρβάνας, τμηματάρχης τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, μὲ στολὴ ναύαρχου τῆς Γατοικῆς.

ΝΙΡΒΑΝΑΣ. — Νὰ μὲ συχωρᾶτε τοῦ ἄργησα. Εἶμιονα στὴν ἐπιτροπὴ γιὰ τὸ καινούριο νοσοκομεῖο τοῦ Λαοῦ ποὺ σκεδιάζουμε...

(Κάθονται ὅλοι γύρω σ' ἓνα τραπέζι).

ΜΕΝΑΡΔΟΣ (εισηγητῆς. Ἀπλώνει ἓνα σοφὸ χειρόγραφο ἀπάνω στὸ τραπέζι). — Ἔγουμε ἔντεκα ἔργα φέτος, μὰ τὰ περισσότερα δὲν ἀξίζουμε τίποτα. Ξεγύοισα μόνο τέσσερα, τὸν γάτι θέλουμε νὰ εἰποῦνε. Τὸ ποῖο εἶναι «Τῆς ὁμορφιάς τὰ μάγια». Τὸ ἕθρο αὐτὸ ἔχει ἐπιτελέσταιη σκηνοθεσία, μὰ τοῦ λείπει τὸ θεατρικὸ ἐνδιαφέρο.

ΝΙΡΒΑΝΑΣ. — Ἡ σκηνοθεσία... Καὶ μῆπως ὅλη ἡ γὰὶ μας δὲν εἶναι μιὰ σκηνοθεσία;

ΜΕΝΑΡΔΟΣ (θαυμάζοντας τὸ βάθος τῆς σκέψης). — Ἀλήθεια, ἀλήθεια... ἔτσι εἶναι ὅπως τὸ λέτε... Τὸ ἔργο λοιπὸν οἶπό ποτεῖναι νὰ ἀπορριφτεῖ... Ἀκούστε καὶ μερικὰ μέση...

ΖΕΡΒΟΣ. — Καλέ δὲ θαυμάστε... Πηγαίνετε πάνω κάτω...

ΝΙΡΒΑΝΑΣ. — Πεσιττό.

ΜΕΝΑΡΔΟΣ. — Ἡ «Φαίδο» τοῦ Προβελέγγιου, καλὸ ἔργο εἶναι, μὰ ἄθελα σοῦ θυμίζει Ρακίνα καὶ Ἐδουάρδη καὶ ἔτσι μπροστὰ σ' αὐτοὺς ὁ Προβελέγγιος πέφτει μπροδὲ.

ΝΙΡΒΑΝΑΣ. — Ἐπειτα καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Σκηνὴ δὲν εἶναι ἀόηθη θοομὴ ποδὲ ἀνάπτυξιν θέματος τόσοσ τρισμυθῶν, διπλοῦ καὶ τόσοσ γνωστοῦ...

ΜΕΝΑΡΔΟΣ (θαυμάζοντας). — Σωστὰ πολὺ σοστά, γίοισε Νιρβάνα... Ἐπειτα εἶναι ἡ «Φλόγο» τοῦ Μελά. Τὸ ἔργο ἔχει πνεύμα σπιθηροδόλο, ἔχει καὶ φαιδρότητα...

ΖΕΡΒΟΣ. (κουνάει τὸ κεφάλι του καὶ ξινίζει τὰ

μοῦτρα του). — Δὲν μπορεῖ νὰ θραβευτεῖ, δὲν μπορεῖ. Καταλαβαίνετε; Τὴ θὰ πεί καὶ ὁ κόσμος. Αὐτὸς εἶναι πολὺ ἀνακατεμένος τὴν πολιτικῆ.

ΝΙΡΒΑΝΑΣ. — Βεβαίως. Ἡ τέχνη χουιάζεται ἀφωσιωμένους καὶ ἀφιλήκερδους λάτρεις. Ὁ τεχνίτης δὲν πρέπει νὰ νήκει σὲ κόσμος.

Ἀκούγεται μιὰ ρομβία κάτω ἀπὸ τὸ παράθυρο ποὺ παίζει τὸ «Γιὸ τοῦ Ψηλορείτη». Τὸ νεοικὸ τὶξ τοῦ κ. Νιρβάνα γίνεται δυνατώτερο.

ΜΕΝΑΡΔΟΣ. — Ὅστε ἀπορρίφεται;

ΝΙΡΒΑΝΑΣ. — Φυσικά, φυσικά...

ΜΕΝΑΡΔΟΣ. — Θέλετε νὰ σᾶς διαβάσω κανένα μέση;

ΝΙΡΒΑΝΑΣ. — Πεσιττό. Μῆπως δὲ μᾶς εἶναι γνωστὸ τὸ πνεύμα τοῦ Μελά;...

ΜΕΝΑΡΔΟΣ. — Οἱ «Φοιτητῆς» τοῦ Ξενοπούλου εἶναι ἓνα ἔργο πολὺ καλὸ...

ΖΕΡΒΟΣ. — Τὴ εἶναι, παρακαλῶ, τραγωδία ἢ κωμωδία;

ΜΕΝΑΡΔΟΣ. — Κωμωδία, καὶ μάλιστα πολὺ δρασερή...

(Ἀκούγεται ἀπὸ τὸ δρόμο μιὰ φωνή:)

— Κόσο εἶναι, γίοισε εἶναι, υποῦσι εἶναι...

ΜΕΝΑΡΔΟΣ. — Εἶναι ἐκ τοῦ φυσικοῦ, καὶ μάλιστα θυμίζει τὸ Ἰσπανικὸ θέατρο.

ΝΙΡΒΑΝΑΣ. — Καλέ καὶ λέτε; Εἴσατε θέβαισ ποδὲ θυμίζει τὸ Ἰσπανικὸ θέατρο; αὐτὸ εἶναι πολὺ ποσιενο.

ΜΕΝΑΡΔΟΣ. — Νὰ σᾶς διαβάσω μιὰ σκηνή...
(Διορθάει).

ΖΕΡΒΟΣ. — Ἐχετε δικιο. Ὅλακερο τὸ Ἰσπανικὸ θέατρο.

ΝΙΡΒΑΝΑΣ (σκεφτικός). — Θαυρῶ ποδὲ θυμίζει ποδὸ πολὺ τὸ Ποστογαλικὸ θέατρο

(Ἀκούγεται πάλι ἀπὸ τὸ δρόμο ἡ φωνή:

— «Κρύο, εἶναι, υποῦσι εἶναι...»)

Ἡ ἐπιτροπὴ ἀποφασίζει ἐπιτέλους νὰ δώσει τὸ βασθεῖο στὸν Ξενοπούλο.

ΝΙΡΒΑΝΑΣ. (Βιαστικός). — Χαίρετε. Μὲ περιμένουνε σὲ μιὰ ἐπιτροπὴ. (Φεύγει).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ (στὸ γραφεῖο του. Βράδι. Ἐχει τελειώσει τὴν περιγραφὴ τῶν γεγονότων τῆς δέκατης τρίτης ἡμέρας τοῦ Δεκεμβριοῦ τοῦ εἰκοστοῦ ὄγδοου χρόνου τῆς φιλολογικῆς του τριακονταετίας, καὶ εἰσιμάζεται νὰ ἀρχίσει τὴ συνέχειά του γιὰ τὸ ἔβδομο ἀνάγνωσμα στὶς ἐφημερίδες. Φωνάζει τὴν κόρη του). — Φέρε μου, παιδί, τὸ «Ἔθνος» νὰ ἰδῶ ποὺ εἶμαι χτες.

(Ἡ κόρη του φεύγει).

ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ. (Κρατώντας τὴν πέννα στὸ χέρι). — Ἄ θὰ λυσάξουνε τώρα οἱ κριτικοὶ τοῦ «Νουμά». Τους μῆκα στὸ μάτι γιὰ καλὰ. Αὐτοὶ κοιτάξανε νὰ μὲ σήσουνε μὰ ἐγὼ, νὰ, τὸ τσίμπησα πάλι τὸ θραβεῖο. Ἄς τὰ ἰδεῖ καὶ ὁ φτονερός ὁ Δροσίνης ποὺ δὲ μοῦδωσε τὸ ἀριστείο. Μὰ πρέπει νὰ πληροφρήσουμε καὶ τὰ παιδιὰ τῆς «Διάπλασης» γιὰ τὸ μεγάλο αὐτὸ γεγονός καὶ δώσουμε πάλι καμιά μισητῆ στὴν ἀλληλογραφία στοὺς κριτικούς τοῦ «Νουμά».

(Πιάνει και γράφει στην αλληλογραφία της «Δι-
άπλασης»).

«Μικρέ μου Σκαπετουράκη. Εύχαριστώ
τη γιαγιά σου που σε πληροφόρησε πως ό κ. Ξενο-
πουλος είναι ο μεγαλύτερός μας συγγραφέας. Με τη
γνώμη της γιαγιάς σου συμφώνησε κ' η επιτροπή του
'Αθερώφειου, που του θράβεψε το καινούριο του έρ-
γο «Οι Φουτιτζές». 'Ας τ' ιδούνε μερικοί κριτικοί. Ένο-
νοια σου. Το έργο θά τυπωθεί σε λίγο· ή τμή ή του
για τους συνδρομητές της «Διάπλασης» θά είναι μό-
νο δέκα δραχμές. (Τρίβει τ' αχέρια του). Τι κουτός,
που πήγα πέρου να άπεργήσω!

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ (ξαπλωμένος στο κρεβάτι
του, κοιμάται. Ένα χαμόγελο ζουγράφεται στα
χείλια του. Βλέπει στο όνειρό του πως μπαίνει
στον Όλυμπο. Βγαίνουνε να τον υποδεχτούνε ο
'Αντωνιάδης, ο Φραγκιάς, ο
'Αμπελιάς, ο Νικολαράς, ο κα-
λοστύπης, κι άλλοι δαφνοστεφανωμένοι
του Βουτωναίου, του Λασσάνειου και του Φιλα-
δέλφειου.

ΑΝΤΙΣΤΡΙΑΔΗΣ (χτυπώντας τον άνάλαφρα στο
κεφάλι με το κλωνάρι της δάφνης).— Καλώς ήρθες,
καλώς ήρθες, συνάδερφε.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ

ΓΝ ΑΝΤΙΣ ΝΝ

Ο κ. Χατζηδάκης, ανάμεσα σε κείνα που δεν έχουν
ξηγηθεί ακόμα τα «ετι ανεξηγήνεται», όπως τ' λέει,
καταλογίζει και τ' έγνοια, σύγγεφο, τυ-
πραγνώ, απ' τ' έννοια, σύννεφο,
τυραννώ.

Επίσης διάρχουνε μαρτυρημένοι τύποι: γνω-
πός (ό νοπός), γνηφός (ό νηφός δηλ.
ό νήφωv, ο άμέδυστος), γνέθω (νήθω), γνέ-
θω (νεύω).

Αφτά για να ταναγάγουμε στα πρώτα, πρέπει να
τα πάρουμε στην αιτιατική: τον - νοπών = τογνο-
πόν, τον - νηφόν = τογνηφόν, τον - νέθω = τογνέ-
θω, τον - νεύω = τογνέθω.

Από τούτα φαίνεται πως το διπλό νν σε παλαιώ-
τερη εποχή έλαθε σε κάποιον τόπο ('Εφτάνησα ίσως)
κάποια άνομοίωση διαφορετική από την κοινή άνομοί-
ωση τώ διπλών συμφώνων, που στην προφορά της
κοινής ξεπέφτει πάντα το ένα απ' τ' άνω, (άν και
στη γραφή τ' αράφουμε και τ' άνω για την περιφη-
μη ιστορική όρθογραφία).

Σάφτ' α φαίνεται πως έγινε ή άλλη άνομοίωση της
συναλλαγής του πρώτου συμφώνου μ' ένα άλλο συγγε-
νικό του.

Καθώς δηλαδή στην Κάλυμνο από δυο συνεχιά θθ
(που προέρχουνται από άφομοίωση του νθ σε θθ
στάποδελουκα δωδεκάνησα), τ' πρώτο γίνεται τ:
(άνθος) = άθθος = άθθος, κτλ. ολότελα άνάλογο
με τ' σύννεφα = σύγγεφα κτλ. 'Ετσι και στην 'Ε-
φτάνησο, να πούμε, από δυο συνεχιά νν τ' πρώτο
προφέθηκε έρρινολαρυγγικό με συνέχεια πνοής απ'
τη μύτη, σαν τ' γαλλικό n final (an, en) **έννοια**

τοπ-νοπώ, Συραπ-νώ κτλ.

Για την προφορά τών δυο διαφορετικώv παρά-
βαλε τ' βορειοελληνικό ντοπιολάττητο **q'ni** που τ'
πρώτο του κ είναι λαρυγγικό και τ' δεύτερο ούρα-
νικό.

Κατόπι ένεκα τ' ακόλουθο επίσης μυτόπνοο ν, ή
νι, τ' προηγούμενο από λαρυγγικό μυτόπνοο (n fi-
nal) που είταγε έγγγε χειλόπνοο λαρυγγικό γ: **έν-
νοια=έννοια, σύν-νεφα=σύγγεφα, τύραπ-νος=**
τύραγνος, τοπ-νοπώ=τογ νοπώ (ό γνώπος) τοπ-
νηφώ=τογ νηφώ (ό γνηφός).

Δηλαδή ανάμεσα στα δυο διαφορετικώτερα ν ά-
ναπτύσσεται ένας μεταβατικός φτόγγος γ, που ξε-
πέφτοντας έπειτα τ' πρώτο ν, μένει άφτ'ος στον
τόπο του.

'Ετσι ξηγήσαμε και: τόν ρϊπον = τογ - ρϊπον (ό
γρϊπος), τόν λάρον = τογ - λάρον (ό γλάρος). Κα-
τάπι από: σύγγεφο είπαν και: γνέφος, από έγνοια,
και: γνοιάζομαι.

Τώρα γιατί άφτ'ό δέ γίνεται και στα: γεννώ, γέν-
να;— Γιατί υπάρχει άλλο προηγούμενο γ που για
άνομοίωση πάλι δέν ξαναγίνεται δεύτερο, ή κι ά γίνει
ξεπέφτει άμέσως.

Σημ. — Τ' άπογνοιά (Ξανθό. Έρωτοκορ.
406), αντίς άπονιά, είναι παρετυμολογία απ' τ'
γνοιάζομαι (όποιος έχει άπονιά για κανέναν δέ
γνοιάζεται).

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΑ

Κάθε νεοελληνικός σχηματισμός, δηλ. κάθε μετα-
βολή φθόγγου που δέ μ' ας ζήχεται από την αρχαία,
πρέπει να γράφεται με τ' άνω άπλά γράμματα:

ο, ε, ι, Ένα σύφωνο, όξεία.

Του γενικού άφτ'ου κανόνα κάθε έβδομάδα θά há-
ζουμε από ένα είδος παραδείγματα.

1). — Τ' αι στη συνίτηση γράφεται ι, λ. χ.
έλαιά, παλιός, γριά, Ρωμιός, Κορο-
νιός, Μυτιληνιός, κτλ. κιόχι γρηά, πα-
λός κτλ., ούτε έλαιά, Ρωμαίος κτλ. όπως πολύ γελοία
τ' αράφει ό Χατζηδάκης.

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ

Φίλε κ. Ταγκόπουλε,

Στ' φύλλο του τελευταίου "Νουμά" γράφικε, κα-
τά λάθος φαίνεται, μι άνακριβεία. Μου άποδόθηκε
ό τίτλος του καθηγητή του 'Ωδείου, με τ' όποιο δέν
έχω καμιά σχέση.

Τ' ίδρυμα αυτό, μετά τ' τέλος τών μουσικώv μου
σπουδών, μου άνέθεσε μι τάξη, την όποία κράτησα
έξαιτεχνικά για λίγο, αναγκασθής άργότερα να την
έγκαταλείψω, πρώτα γιατί οι ιδιωτικές μου άσχολίες
δέ μου επέτρεπαν να χάνω άσκοπα καιρό, κ' έπειτα
γιατί οι καλλιτεχνικές μου αντίληψες, ευρύτερες πάν-
τα, θρέθηκαν σε αντίφαση με τις περιορισμένες και
στενά δασκαλικές του 'Ωδείου.

Με άπειρη υπόληψη,
Γ. ΑΓΑΠΗΤΟΣ

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Κ. Παλαμάς: «Τὰ Δεκατετράστιχα»

— Τὸ καινούριο βιβλίο τοῦ Ποιητῆ, τυπώθηκε στὴν Ἀλεξάνδρεια, ἔκδοσις τοῦ περιοδικοῦ «Γράμματα». Περιέχει ἑκατὸ δύο σονέτα, τελευταία, ἀνεκδοτῆ, ὡς τὴν ὥρα, ἐργασία τοῦ Δασκάλου, συνθεμένη κατὰ ἀπὸ τὰ «Παράκαιρα». Πλατὴς καὶ γενικῶς χαρακτηρισμὸς τοῦ ποιητικοῦ ἔργου τοῦ Παλαμά, δόθηκε ἀπὸ τὸ Ρήγα Γκόλφη σὲ περασμένο φύλλο τοῦ «Νουμά» (627, τῆς χρονιάς 1919), καὶ ὁ Φιλέας Λεμπέγκ, γράφοντας τὸ «Mercure de France» γιὰ τὸν Παλαμά, ὄρηκε ἀκριβέστατο τὸ χαρακτηρισμὸ ἐκεῖνο τοῦ συνεργάτη μας. Τώρα μὲ τὰ «Δεκατετράστιχα», ὁ ποιητὴς τῆς «Ἀσάλειτης Ζωῆς», μὲ τὸν πλούσιο χρωματισμένο καὶ σκληρὸ του στίχο, μὲ τὸ συνταραγμένο του φθισμα καὶ τὴν πλατειά του σκέψη, μᾶς δίνει μὴ καινούριαν ἴσῃ τοῦ πολύτροπον ἔργου του. Δὲν εἶναι πιά τὸ σονέτο τοῦ Γρυπάρη καὶ τοῦ Μαβίλη. Κάτι γενικώτερο, ἄδρό, πλατύ, σὲ ψυχῇ, σ' αἴσθημα καὶ σ' ἐκφρασίῃ, μπάει ὁ Παλαμάς στὸ σονέτο. Τυπώνουμε δὴ ἐν ἀπὸ τὰ πῶς χαρακτηριστικά του :

*Οἱ δυνάμεις καὶ οἱ γνώμεις τῶν Καίσαρων
τοῦ δλέθρου ξεπολύσαν τοὺς λεγεῶνες
γιὰ τὸν πόλεμο, μ' ὄντων τῶν ταρτάρων
τῆ βοήθεια, πρωτόφαντο στους αἰῶνες,
Σεισμοὶ καταλυτῆς ἀπ' τῶν ταινάρων
ἔπαστρα ὡς τοῦ Ρήγου τοὺς βυθούς· Γεργόνες
καὶ Βαλκόνες ρεκάζον « Ἄρον ἄρον!
Σταύρωσον ! » Καὶ μὲ σκῆπτρα, μὲ κορώνες
οἱ σταυρωτῆδες. Τὰ Ἔθνη, οἱ σταυρωμένοι.
Μὰ δομὴ ἐκδικήστρα τὰ Ἔθνη τὰ σηκώθη
καὶ τῶν Καίσαρων καταγίς οἱ θρόνοι.
Κι ἀπὸ Ἔθνη καὶ ἀπὸ Καίσαρες πῶ ἀπάνον
καὶ ἀπὸ τὸ θέλημα ὁποῖον λαοπλάνου,
Σπάτασε, ἰσπῆνα ἢ Νέμεση ἀνασταίνει.*

«Τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου»

— Ὁ «Ἕμνος τῆς Ἀθηνᾶς» καὶ «Τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου», τὰ δύο, ἀπὸ καιρὸ ἔξαντλημένα βιβλία τοῦ Κωστή Παλαμά, βραβευμένα καὶ τὰ δύο σὲ πάλιους Φιλαδέλφειους διαγωνισμούς, ξαναβγήκανε τώρα σ' ἓναν τόμο, ἀπὸ τὸν ἐκδότη κ. Μιχαὴλ Ζηκάκη, στὴ σειρά τῶ «Λογοτεχνικῶν ἐκδόσεων» του, καὶ πουλοῦνται δεχ. 6. Στὸ τέλος τοῦ τόμου δημοσιεύεται ἡ κρίσις τοῦ καθηγητῆ κ. Ν. Πολίτη γιὰ τὸν «Ἕμνο τῆς Ἀθηνᾶς», καὶ ἓνα κριτικὸ ἄρθρο τοῦ μακαρίτη Κερκυραίου λόγιου Γ. Καλοσογίου γιὰ τὰ «Μάτια τῆς ψυχῆς μου».

«Γύρω ἀπὸ τὸν ἔρωτα»

— Στὴν ἴδια σειρά τῶν «Λογοτεχνικῶν ἐκδόσεων» Ζηκάκη βγήκε καὶ ἓνας τόμος ἀπὸ τὰ χρονογραφημένα τοῦ Παύλου Νιρβάνου, μὲ τὸν τίτλο «Γύρω ἀπὸ τὸν ἔρωτα», (δεχ. 4.)

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐνα βιβλίο τοῦ Μάξιμου Γκόρκη γιὰ τὸν Τολστόη.

— Ὑστερ' ἀπὸ δύο χρόνων πνευματικῆ ἀπομονώσεως τῆς Γ'ωσίας, στὸ πρωτο ρωσικο φιλολογικο βιβλίο που εφτασε εἰς καὶ δύο μῆνες στὴν Ἑυρωπῆ, ἦταν οἱ «Ἀναμνήσεις τοῦ Τολστόη», γραμμένες ἀπὸ αὐτὸ μαζιο Γκόρκη.

Τὸ βιβλίο αὐτὸ εἶναι, στὸ μεγαλύτερο του μέρος, καινούριο καὶ σημειώσεις καὶ ἐντυπώσεις γραμμένες ἀπὸ τὸν Γκόρκη στὰ 1900, τὸν καιρὸ που εμενε στὴν Κριμαία, ὅταν καὶ ὁ Τολστόη ζοῦσε σὲ κάποιον γειτονικό μέρος, στὴν ἀρχὴ βαρῆ ἀρρωστος καὶ ὕστερα κάνοντας τὴν ἀνάρρωσή του.

Λίγα βιβλία μποροῦνε νὰ μᾶς κεντήσουν τόσο τὸ ἐνδιαφέρον, καὶ νὰ μᾶς δώσουνε μᾶζι ἀφορμὴ νὰ σκεφτοῦμε, ὅσο ἐκεῖνα πὸν μᾶς παρουσιάζουν ἐναντι ξεχωριστὸν ἄνθρωπο, ὅπως φαίνεται στὰ μάτια ἐνὸς συγγραφέα καὶ αὐτὸ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἡ ἀφορμὴ γιὰ σκέψη γίνονται ἀκόμα μεγαλύτερα, ὅταν αὐτὸς ὁ ξεχωριστὸς ἄνθρωπος εἶναι ἓνας μεγάλος ἀπὸ τοὺς μεγάλους, ὡς τὸν Τολστόη, καὶ ὁ συγγραφέας ἓνας Γκόρκη.

Παιρνοῦμε μερικὲς χαρακτηριστικὲς γραμμὲς τοῦ βιβλίου τοῦ Γκόρκη, ὅπως τίς βρισκοῦμε σ, ἓνα ἄρθρο τοῦ Κοτελιάνσκη στὸ Ἀγγλικὸ περιοδικὸ «Ἀθηναίων», ἀπὸ τίς ὁποῖες μπορεῖ κανεὶς νὰ σχηματίσει μίαν ἰδέαν γιὰ τὴ θέση που παίρνει ὁ Γκόρκη ἀπέναντι στὸν παγκόσμιον κολοσσό.

«Ἐμίλησε πολλὲς φορὲς καὶ πολλὰ πλατιά μᾶζι μου, ὅταν ζοῦσε στὴ Γκάσπρα, συνήθιζα νὰ πηγαίνω συχνὰ νὰ τὸν βλέπω, καὶ αὐτὸς ἐπίσης ἔβρισκε πολλὴ εὐχαριστήσιον νᾶρχεται σὲ μένα· τὰ βιβλία του τὰ ἔχω διαβάσει μὲ προσοχὴ καὶ μὲ ἀγάπῃ· ἔτσι θαρρῶ πὸς ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ εἰπῶ ἐκεῖνο πὸν γι' αὐτὸν στοχαζοῦμαι, κἂν ἀκόμα εἶναι κάτι τοιμηρὸ καὶ πολὺ διαφορετικὸ ἀπὸ τὴ γενικὴ ἀντίληψη ἀπέναντι του. Τὸ γνωρίζω καὶ γώ, ὄχι λιγότερο ἀπὸ τοὺς φίλους, πὸς δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος πὸν νὰ τοῦ ἀξίξει περισσότερο τὸνομα τῆς μεγαλοφυΐας, πῶς πολὺπλοκος, πῶς ἀντιφατικός καὶ — πῶς ὄραϊος στὸ καθεὶ ἀπὸ ἐκεῖνον· ναι, ναι, στὸ κάθε τι. Ὁραϊὸς σὲ κάποια ξεχωριστὴ σημασία, πλατειά, πὸν δὲν μπορεῖ νὰ εἰπωθεὶ μὲ λέξεις — ὑπάρχει σ' αὐτὸν καπιτὶ πὸν μού ξυπνοῦσε πάντοτε τὴν ἐπιθυμία μέσα μου νὰ φωνάξω δυνατὰ σὲ ὅλους καὶ στὸν καθένα : Κοιτάξτε τὸ θαυμαστός ἄνθρωπος ζεῖ ἀπάνον στὴ γῆ !...»

«Ὅμως ἐκεῖνο πὸν μὲ ἀποθούσε πάντοτε ἀπὸ ἐκεῖνον, ἦταν ἡ ἀλύγιστη καὶ δεσποτικὴ του προσπάθεια νὰ κάνει τὴ ζωὴ τοῦ Κόμη Λέοντα Νικολάγεβιτς Τολστόη νὰ γίνῃ ἐπὶ ἀγία ζωὴ τοῦ μακαρισμένου μας πατέρα, βογιάρου Λέοντα». Εἶναι γνωστὸ πὸς ἐπιθυμοῦσε νὰ ὑποφέρει, νὰ μαρτυρήσῃ. Ὅμως νὰ μαρτυρήσῃ, ὄχι ἔτσι ἀπλά, ὄχι ἀπὸ ἐπιθυμία νὰ καταλάβῃ τὴν ἀντίστασιν τῆς θέλησῆς του — παρὰ μὲ τὴ φανερό, καὶ, τὸ ξαναλέω, δεσποτικὴ πρόθεσιν, νὰ δώσῃ περισσότερο βάρος στὶς θρησκευτικὲς του τὴς ἰδέες καὶ τίς διδασκαλίαις του, νὰ κάνει τὸ εὐαγγέ-

λιό του άκαταμάχητο, να το άγιοποιήσῃ στα μάτια τῶν ανθρώπων με τὸ μαρτύριό του, καὶ νὰ τοὺς κάνει νὰ τὸ ἀναγνωρίσουν, καταλαβαίνετε, νὰ τοὺς κἀνεῖ. Γιατὶ ξέρεῖ πῶς αὐτὸ τὸ εὐαγγέλιο δὲν εἶναι ἀρκετὰ πειστικό. Ξέρεῖ πῶς «οἱ μάρτυρες τῆς πλὴ πολλῆς φορῆς δὲν εἶναι παρὰ δεσπότες καὶ τύραννοι», ξέρεῖ τὰ πάντα! Καὶ μολοντοῦτο λέει: «Ἄν ἦτανε δυνατὸ νὰ μαρτυρήσω γιὰ τῆς ιδέες μου, θὰ ἔκαναν διαφορετικὴ ἐντύπωση». Αὐτὸ τὸ πρᾶμα μού εσπρωχνε πάντα τὴν καρδιά μου μακριά του· γιατί δὲν μπορῶ νὰ μὴν τὸ αἰστανόμῃ σὰ μιὰ προσιπεία νὰ μού γινεῖ βία, σὰ μιὰ ἐπιθυμία νὰ μού πάρουν σκλάβο τὴ συνείδηση, νὰ τῆς σκοτίσουν τὰ μάτια μετὴ τὴ λάμπη τοῦ δικαίου αἵματος, νὰ μού βάλουν τὸ ζυγὸ τοῦ δογματος στὸν τράχηλό μου...»

Καὶ παρακάτω τὸν χαρακτηρίζει ὡς συγγραφέα ἐθνικό, στὴν πὺ ἀληθινὴ καὶ πω παγκόσμια σημασία τῆς λέξης, ὁ ὁποῖος συγκέντρωνε στὴ γιγαντία του ψυχῆ ὅλα τὰ ἐλαττώματα τῆς φυλῆς του, κ' ἤθελε νὰ σταθεῖ σὰν ἓνα ψηλὸ βουνὸ ἀπάνω στὸ δρομὸ πὺ θέλει νὰ ὀδηγήσει τὸ ρωσικὸ ἔθνος πρὸς τὴν Ἐυρώπη, πρὸς μιὰ ἐνεργητικὴ ζωὴ πὺ ζηταῖ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο ὅλη τὴν ἔνταση τῆς πνευματικῆς του ἐνεργείας. Ἡ θέση, λέει, πὺ παίρνει ἀπέναντι στὴν ἐπιστήμη, εἶναι ἐπίσης τέλεια ἐθνική.

Σ' ἓνα ἄλλο μέρος γράφοντας ὁ Γκόρκη γιὰ τὴν αἰτία πὺ τὸν ἔκανε νὰ κρατήσει αὐτὰ τὰ σημεῖώματα τοῦ γιὰ τὸν Τολστόη, λέει:

«Παρακολουθοῦσα τὸν Τολστόη ἀπὸ κοντά, γιατί γύρευα, γυρέω, καὶ θὰ γυρέω ὅσο νὰ πεθάνω, ἄνθρωποι μὲ ζωντανή, δυνατὴ πίστη. Κι ἀκόμα, γιατί ὁ Ἀντώνιος Τσεχῶφ, μιλώντας κάποτε γιὰ τὸν πολιτισμὸ πὺ μᾶς λείπει, παραπονέθηκε μιὰ φορὰ: «Ἡ κάθε λέξη τοῦ Γκαῖτε ἔχει φυλαχτὴ, ἐνῶ οἱ στοχασμοὶ τοῦ Τολστόη ἔχουν σκορπιστεῖ στὸν ἀέρα. Αὐτὸ, ἀγαπητὴ συνάδελφε, εἶναι ἀνυπόφορα ρωσικό. Ὑστερ' ἀπὸ καιρὸ θὰ τὸν συλλογιστοῦνε, θάρχησον νὰ γράφουνε γι' αὐτόν καὶ — νὰ λένε ψέματα...»

Γιὰ τὴ γυναῖκα ἔχει, κατὰ τὸν Γκόρκη, ὁ Τολστόη ἀδιάλλαχτη — γιὰ νὰ μεταχειριστοῦμε καὶ μεῖς τὴ λέξη τῆς μόδας — ἔχθηρα. Εἶναι, λέει, ἡ ἔχθηρα ἐνὸς ἀρσενικοῦ, πὺ δὲν κατώρθωσε νὰ ἔβρει τόση εὐτυχία, ὅση μποροῦσε, στὴ ζωὴ; ἢ εἶναι ἡ ἔχθηρα τοῦ πνεύματος ἐναντίο στῆς ἐξευτελιστικῆς ὁρμῆς τῆς σάρκας;... Ὁ Γκόρκη μνημονεῖ τὰκόλουθα λόγια τοῦ Τολστόη:

«Στὸ κορμὶ τῆς ἡ γυναῖκα εἶναι πὺ εἰλικρινῆς ἀπὸ τὸν ἄντρα, μὰ οἱ στοχασμοὶ τῆς ψεύδονται. Ὡστόσο ὅταν ψεύδεται, δὲν πιστεῖ τὸν ἑαυτὸ τῆς, ἐνῶ ὅταν ψεύδεται ὁ Ρουσῶ, ἐπίστευε στὸν ἑαυτὸ του».

Σχετικὰ μετὰ τὰ αἰσθημὰτὰ του ἀπέναντι στὸν Τολστόη, ὁ Γκόρκη γράφει.

«Δὲν ξέρω ἂν τὸν ἀγαποῦσα· ὅμως τί σημασία μπορεῖ νὰ ἔχει — ἀγάπη ἢ μῖσος γιὰ κείνον; Μοῦ ξυπνοῦσε πάντοτε γιγαντώδεια αἰσθημὰτὰ καὶ τρικυμίες μετὴ στὴν ψυχῆ μου· ἀκόμα καὶ τὰ δυσάρεστα κ' ἔχθηρικά αἰσθημὰτὰ δὲ μού καταπίεζαν τὴν ψυχῆ, παρὰ μού τὴν πλάταιναν καὶ τὴν ἔκαναν πὺ αἰσταντική καὶ περιεχτική»

Ἄλλοῦ πῶμ λέει ὁ Γκόρκη:

«Ἐγὼ, πὺ δὲν πιστεῖν σὲ Θεὸ, τὸν κοιτάζω τὸν Τολστόη μετὰ κάποια ἀνησυχία, κάποιο φόβο: τὸν κοιτάζω καὶ συλλογίζομαι: «Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὁμοῖος μετὰ Θεὸ!»

Μνημονεῖοντας τὴ συνάντησή του μετὰ τὸν Τολστόη στα 1900, λέει:

«Δὲν μπορῶ νὰ ἐκφράσω μετὰ λόγια τὸ τί αἰστανόμῃνα κὶ οὔτε τὸ τί συλλογίζομῃνα ἐκείνη τὴ στιγμῆ· ἡ ψυχῆ μου ἦτανε γιομάτη ἀπὸ ἔκσταση καὶ ἱερὸ φόβο, καὶ τὰ πάντα εἶχανε συχωνετῆ σὲ μιὰ καὶ μόνη εὐτυχισμένη σκέψη: «Δὲν εἶμαι ὀρφανὸς ἀπὸ τὴν γῆ, ἐφόσο ζεῖ σ' αὐτὴν τοῦτος ὁ ἄνθρωπος!»

Μιὰ ἀγγλικὴ μετάφραση αὐτοῦ τοῦ βιβλίου, μετὰ τὸν τίτλο «Remiscences of Leo Tolstoy» εἶναι νὰ δημοσιευτῆ τοῦτον τὸν καιρὸ στὸν ἐκδοτικὸ οἶκο: Hogarth Press, Richmond.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Αντ. Εἰ. Τὸ «Ἡρῶ καὶ Λέαντρος» δὲν τὸ βρήκαμε τέλεια κατάλληλο γιὰ νὰ δημοσιευτῆ. Τὴν κρίση μας τὴν γράφουμε σὲ κείνους πὺ μᾶς τὴν γυρέουν. Τώρα πὰ δὲν μποροῦμε νὰ σοῦ εἰποῦμε τίποτα, γιατί δὲν τζοχουε τὸ χειρόγραφο.—κ. Π. Τζαν. Τίποτα δὲν εἶναι ἀπόλυτο. Ὅμως οἱ ἐντεκασύλλαβοι θένε τόνο ἀπαραίτητο στὴ δέκατη συλλαβῆ, κ' ὄχι στὴν ἐντέκατη ὅπως εἶναι ὁ στίχος πὺ λέε: ἐπίσης ὁ ἶος τῆς 2ης στροφῆς ἔχει ἄλλο μέτρο ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Ἐπειτα ἐκείνες οἱ χασμοδίε: «ζωγραφιστὰ-ἀπλόωνονται». Δυστυχῶς δὲν ἔχομε τόπο γιὰ περισσότερα. Ὅμως δὲν ἔχουν πολλὴ σημασία αὐτὰ, γιατί μαθαίνονται τὸ σπουδαῖο εἶναι ἡ ποιητικὴ ἰδέα, πὺ ἰπάραγε... κ. Γ. Δ. Βαρ. Λάβαμε τὰ «ὄνειρα» καὶ «τὸ γραμματάκι σου».—κ. Θ. Νυβητ. Θὰ δημοσιευτῆ.—κ. Η. Φ. Η. Θὰ δημοσιευτοῦν ἡ «Γέφυρη Δρυῶ» καὶ ἡ «Ἐκάτη». Γενικὰ αὐτὰ πὺ μᾶς ἔστειλες τώρα εἶναι πολὺ καλύτερα ἀπ' τὸ πρῶτο.—Συνηρομητῆ μας. Σημαίνει πλοῦσια.—κ. Ρουβίμ. Ἐχεις δίκιο μὰ νὰ ξέρεις πόσα στοιχεῖα μπαίνονε στὸ διόλεγμα! Ὅμως καλὰ ἔκανες καὶ μᾶς τὸ θύμησε. Θὰ κοιτάξομε νὰ δημοσιεύσομε σ' ἓνα ἀπ' τὰ ἐρχόμενα φύλλα, μὰ ἀφοῦ πρῶτα μᾶς ἐμπιστευτῆς τὸ ἀληθινὸ σου τῶνομα.—κ. Γ. Δ. Κατ. Ὅχι καὶ τόσο.—κ. Γ. Γ. Ζαγλ. Εὐχαριστοῦμε. Τὸ «καλὸ, θὰ δημοσιευτῆ» εἶναι ἡ καλύτερη κριτική.—κ. Χ. Ζωτ. Τί νὰ σοῦ ποῦμε: εἶναι τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς ποίησης πὺ δὲ μᾶς κάνει.—κ. Στ. Χαρ. Τὰ λάβαμε.—κ. Ἀπ. Ἐρωδ. Ἐχεις δίκιο. Κρίμα μόνο πὺ δὲν εἶναι καὶ τᾶλλα δυὸ τόσο καλὰ ὅπως τὸ πρῶτο. Ἐχεις ὅμως ἀδικο νὰ νομίζεις πὺ μπορεῖς νὰ χαρηντίζεσαι μαζί μας, χωρὶς καὶ νὰ γυρέεις σφάλματα; Σφάλματα δὲν ἔχεις: θαρρεῖς ὅμως πὺς τοῦτο καὶ ἀρκεῖ; Ἄν θέλεις στείλε μας τίποτ' ἄλλο συντομότερο, ἂν ἔχεις.—κ. Φοιτ. Ἰατρ. Θὰ τὸ δώσομε τὸ γράμμα σας στὸν Ἐπιθεωρητῆ νὰ τὸν ἔχει ἐπόψη.—κ. Ἐβεν. Θὰ δημοσιευτῆ.—κ. Χαρ. Ἀστ. Πολὺ πλαταίνεις, ἔτσι ποὺ καταντῆς περὶς πολλῆς φορῆς λ. γ. «Τοῦ πόνου ἡ ἱστορία μᾶς εἶναι πολὺ ἀπλή, —ὅμως συμβαίνει νᾶναι ἀπαίσια, τραγική». Ὅλα αὐτὰ δὲ λένε τίποτα παραπάνω ἀπὸ τὸ: Ἀπλή ναι μὰ φορητῆ τοῦ πόνου μας ἡ ἱστορία ἢ κατὶ τέτιο!—κ. Ἐντεο. Διεβί. Εὐχαριστοῦμε. Θὰ δημοσιευτοῦνε στὸ ἐρχόμενο. Ζήτησε γράμμα μας στὰ Poste Restante τοῦ ἐξωτερικοῦ.—κ. κ. Δρ. Δογλ. καὶ Π. Βασ. Θὰ δημοσιευτοῦνε.

